

Sygn. akt II PK 245/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej "[...]"
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
przeciwko O. W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 18 grudnia 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 31 marca 2017 r., sygn. akt VII Pa [...],

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z 31 marca 2017 r., VII Pa [...], oddalił skargę o wznowienie postępowania zakończonych wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z 23 września 2016 r., sygn. akt VIII Pa [...] wniesioną przez powoda – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „[...]” Sp. z o.o. w K. i zasądził od powoda

na rzecz pozwanego O. W. kwotę 1350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania.

Pozwem z 11 lutego 2015 r. powódka Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „[...]” Sp. z o.o. wniosła o zasądzenie od pozwanego O. W. kwoty 28.431,54 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 marca 2014 r. do dnia zapłaty, podając w uzasadnieniu, iż powyższa kwota stanowi równowartość udziału pozwanego w szkodzie jaką poniosła powódka z tytułu kary umownej nałożonej na nią przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

W odpowiedzi na pozew pozwany O. W. wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z 31 maja 2016 r. Sąd Rejonowy w K. zasądził od pozwanego O. W. na rzecz NZOZ „[...]” Sp. z o.o. z/s w K. kwotę 3709,24 zł z odsetkami w wysokości od dnia 30 marca 2015 r. do dnia zapłaty oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Apelację od tego wyroku wywiodła strona powodowa.

Wyrokiem z 23 września 2015 r. Sąd Okręgowy w G. w pkt. 1 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w pkt. II i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.836 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 30 marca 2015 r. do dnia zapłaty i w pozostałym zakresie oddalił powództwo; w pkt. 2 oddalił apelację w pozostałym zakresie, w pkt. 3 zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2 129,77 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W dniu 23 grudnia 2016 r. członkowie zarządu powodowej spółki P. S. i J. K. złożyli skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z 23 września 2016 r., w sprawie o sygn. akt VIII Pa [...]. Skarżący wskazali, że podstawą wznowienia jest art. 401 pkt 2 k.p.c., tj. wyrok dotknięty był nieważnością.

W uzasadnieniu skargi wskazali, iż na rozprawie apelacyjnej powód nie był przez nikogo reprezentowany. Jak wskazali, zawiadomienie o terminie rozprawy sąd skierował pismem z 19 sierpnia 2016 r. na adres powoda imiennie do radcy prawnego D. F.. Odbiór pisma pokwitowała pracownica sekretariatu powoda, a pismo do D. F. nie dotarło, bowiem przebywała w tym czasie na wycieczce

zagranicznej w USA i Kanadzie i nie świadczyła w tym czasie obsługi prawnej na rzecz powoda.

Sąd Okręgowy uznał skargę o wznowienie postępowania za całkowicie niezasadną.

W ocenie Sądu Okręgowego strona powodowa nie została pozbawiona możliwości obrony swoich praw w postępowaniu drugoinstancyjnym. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że w pełnomocnictwie udzielonym w sprawie przez NZOZ „[...]” Sp. z o.o. nie wskazano adresu do doręczeń pełnomocnika powoda. Ponadto, już w postępowaniu przez Sądem pierwszej instancji wszystkie pisma kierowane do pełnomocnika powoda adresowane były do niego imiennie, ale na adres powoda. Taki stan rzeczy akceptowany był stroną powodową i jej pełnomocnika, a powyższe nie przeszkodziło działać zarówno pełnomocnikowi powodów, który obecny był na wszystkich rozprawach oraz składał w jego imieniu pisma oraz nie przeszkodziło powodom wywieźć apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w G..

Na ocenę wyrażoną przez Sąd Okręgowy nie miała ponadto wpływu okoliczność, że zawiadomienie o terminie rozprawy apelacyjnej odebrała pracownik powoda, p. J. M., bowiem była ona umocowana do odbioru pism jako pracownik powoda, wynika to jednoznacznie z korespondencji, w tym doręczeń stronom. Skarżący nie tylko nie zakwestionowali skutecznie powyższego, ale też wskazywali na to w skardze o wznowienie postępowania. Tymczasem upoważnienie do odbioru pism sądowych jest czynnością, której dokonanie nie wymaga zachowania żadnej szczególnej formy i można o jego istnieniu wnioskować na podstawie innych czynności i zachowań osób, których to dotyczy.

Nie miał również znaczenia fakt, iż pracownica powoda nie zrozumiała treści pisma - zawiadomienia o terminie rozprawy (choć treść zawiadomienia jest jasna i nie wymaga żadnej interpretacji). Bowiem zachowanie warunków doręczenia określonych w art. 138 k.p.c. powoduje jego skuteczność. Okoliczność, czy i kiedy doszło do przekazania pisma adresatowi, pozostaje bez znaczenia dla oceny skuteczności doręczenia i rozpoczęcia biegu terminów procesowych wynikających z dokonania doręczenia. Organizacja obrotu korespondencji i doręczania pism jest wewnętrzną sprawą każdego podmiotu i ewentualne nieprawidłowości wynikające z

zatrudnienia niekompetentnych pracowników odbierających korespondencję (nie przekazanie korespondencji, brak umiejętności czytania ze zrozumieniem) obciążają sam podmiot. To, że zawiadomienie nie dotarło fizycznie jak twierdzi strona powodowa do pełnomocnika bo go nie było w kraju, nie jest naruszeniem przepisów prawa przez sąd albowiem zawiadomienie zostało wysłane zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. Zawiadomienie nie dotarło do pełnomocnika bo nie zostało mu przekazane przez osobę upoważnioną do odbioru korespondencji. Podobnie sąd nie odpowiada za kompetencje osoby wyznaczonej przez podmiot do odbioru korespondencji. Zatem bez znaczenia było, czy osoba ta zrozumiała i jak zrozumiała treść zawiadomienia. Zawiadomienie nie było kierowane do J. M., ona miała je przekazać adresatom i przekazała, bo zarządzenie o doręczeniu pełnomocnictwa zostało wykonane przez zarząd powoda.

Sąd drugiej instancji zauważył również, że apelację w sprawie wywiodła strona powodowa i mimo ustanowionego pełnomocnika w sprawie w osobie radcy prawnego D. F., nie wskazała, że pełnomocnik z powodu wyjazdu za granicę będzie przez jakiś okres niedyspozycyjny. Strona powodowa z racji wywiedzenia apelacji miała świadomość, że rozpoczęło się postępowanie apelacyjne, a zatem będzie kierowana korespondencja z sądu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nienależyte wykonanie obowiązków procesowych przez adwokata ustanowionego z urzędu nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania polegającej na pozbawieniu strony możliwości działania. Strona powodowa - wbrew swoim twierdzeniom - nie została pozbawiona możliwości działania w postępowaniu drugo instancyjnym w rozumieniu wyżej nadanym tej instytucji przez orzecznictwo sądowe. Radca prawny D. F. była aktualnym pełnomocnikiem strony powodowej. Powód nie wypowiedział ani nie ograniczył jej pełnomocnictwa na czas postępowania apelacyjnego, nie poinformował również sądu, że w związku z wyjazdem za granicę będzie przez pewien okres nieobecna. Zawiadomienie zostało zatem skierowane do pełnomocnika. Ponadto zawiadomienie w imieniu powodowej spółki odebrała jej pracownica, mająca prawnie skuteczne upoważnienie do odbioru pism procesowych, czemu powodowa spółka również nie tylko nie zaprzeczyła, ale zgoda potwierdziła. Nadto, pracownica ta odbierała uprzednio pisma sądowe w imieniu

spółki dotyczące przedmiotowego postępowania w taki sam sposób zaadresowane - w tym na etapie postępowania przed Sądem Rejonowym. Nie bez znaczenia pozostawała, zdaniem Sądu Okręgowego okoliczność, iż to reprezentujący Spółkę złożyli apelację w imieniu spółki, na adres powoda (i w praktyce do rąk jego pracownika) zostało doręczone zawiadomienie o terminie rozprawy, a ponadto okoliczność iż skarżący zrealizowali żądanie Sądu do przedłożenia pełnomocnictwa dla pełnomocnika w drugiej instancji, tym samym pismo to musiało im zostać przedłożone do wiadomości. Z uwagi na powyższe nie można uznać, że strona powodowa i jej pełnomocnik nie została powiadomiona o terminie rozprawy.

Powyższy wyrok zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi pełnomocnik powoda zarzucił:

1. naruszeniu przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 386 § 2 k.p.c. przez jego niezastosowanie przez Sąd Okręgowy w G. przy rozpoznawaniu skargi o wznowienie postępowania, mimo iż postępowanie apelacyjne w sprawie o sygn. akt VIII Pa [...] było dotknięte nieważnością z tej przyczyny, że powód pozbawiony był możliwości obrony swoich praw na skutek niedoręczenia pełnomocnikowi powoda zawiadomienia o rozprawie w postępowaniu apelacyjnym w wyniku skierowania go przez Sąd Okręgowy w G. na niewłaściwy adres, a wcześniej nie doręczenie na adres pełnomocnika powoda wyroku sądu pierwszej instancji wraz z uzasadnieniem (obraza art. 133 § 3 k.p.c.);

- art. 138 § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że zawiadomienie o terminie rozprawy zostało skutecznie doręczone, mimo iż siedziba mocodawcy nie jest miejscem pracy pełnomocnika procesowego prowadzącego działalność w Kancelarii Radcy Prawnego, mieszczącej się pod zupełnie innym adresem, który został wyraźnie wskazany Sądowi w pismach procesowych jako adres do doręczeń, a pracownik mocodawcy nigdy nie został upoważniony do odbioru korespondencji kierowanej do pełnomocnika powoda;

- art. 372 k.p.c. oraz art. 132 § 1 k.p.c. przez nie rozpoznanie zarzutu powoda dotyczącego dołączenia do akt sprawy VIII Pa [...] odpowiedzi na apelację złożonej przez pozwanego znacznie po upływie 2 tygodni od dnia doręczenia mu

apelacji i nie doręczenia jej ani powodowi ani pełnomocnikowi powoda, co wpłynęło na wynik postępowania;

- art. 149 § 2 k.p.c. oraz art. 133 § 3 k.p.c. przez uznanie, że powoda prawidłowo zawiadomiono o rozprawie apelacyjnej, mimo nie skierowania do powoda formalnego zawiadomienia o wyznaczeniu rozprawy oraz w sytuacji gdy strona ustanowiła pełnomocnika procesowego, na którego adres do doręczeń nie wysłano stosownego zawiadomienia, co skutkowało nie uczestniczeniem powoda ani jego pełnomocnika na rozprawie w postępowaniu apelacyjnym, a zatem pozbawiło powoda możliwości merytorycznego uczestniczenia w postępowaniu apelacyjnym. Pozbawiono stronę powodową możliwości składania wniosków i wyjaśnień, co istotnie wpłynęło na wynik tego postępowania.

- art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. ponieważ uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie zawierało danych pozwalających na ocenę podstaw orzeczenia w zakresie ustalenia czy prawo zostało należycie zastosowane, to jest wydanie wyroku w sprawie sygn. akt VII Pa [...] bez ustosunkowania się do zarzutu dotyczącego niedoręczenia powodowi odpowiedzi na apelację, mimo jej uwzględnienia przy dokonywaniu rozstrzygnięcia w sprawie o sygn. akt VIII Pa [...];

- nierówne traktowanie stron postępowania poprzez prawidłowe doręczenia pism pełnomocnikowi pozwanego i kilkakrotne nieprawidłowe, nieskuteczne doręczanie pism pełnomocnikowi powoda (w tym zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej).

2. Naruszenie prawa materialnego przez błędna jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 98 i 99 k.c. w związku z art. 91 k.p.c. przez przyjęcie, że istotnym elementem treści pełnomocnictwa procesowego jest wskazanie adresu do doręczeń pełnomocnika. Tak dokonana wykładnia skutkowała nieuprawnionym przyjęciem, że adresem do doręczeń dla pełnomocnika powoda jest siedziba mocodawcy.

Wobec powyższego strona skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów procesu na rzecz strony powodowej ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku z równoczesnym orzeczeniem o nieważności wyroku Sądu drugiej instancji w

sprawie o sygn. akt VIII Pa [...] i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Pozwany nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadna.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do sformułowanych w skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia przepisów postępowania, bowiem dopiero ustalenie, że postępowanie w niniejszej sprawie zostało przeprowadzone prawidłowo umożliwia zbadanie prawidłowości zastosowania prawa materialnego. Nie mógł stanowić uzasadnionej podstawy skargi kasacyjnej zarzut naruszenia art. 386 § 2 k.p.c. Należy zauważyć, że zarzut ten został niewłaściwie sformułowany, a wskazany przepis nie stanowił w ogóle podstawy orzekania Sądu w niniejszej sprawie. Pamiętać należy, że sprawa, w której została wniesiona niniejsza skarga kasacyjna dotyczyła rozpoznania skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, do której mają zastosowanie przepisy Działu VI Tytułu VI Księgi Pierwszej k.p.c., natomiast art. 386 § 2 k.p.c. jest przepisem dotyczącym postępowania apelacyjnego, a zatem nie może on być wprost stosowany w postępowaniu w przedmiocie skargi o wznowienie postępowania. Wskazać należy, że, zgodnie z art. 406 k.p.c., do postępowania ze skargi o wznowienie stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jeżeli dalsze przepisy dotyczące wznowienia postępowania nie stanowią inaczej. Niezależnie od sporów dotyczących rzeczywistej treści normy wynikającej z tego przepisu, nie można pominąć faktu, że nakazuje on odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących postępowania przed sądem pierwszej instancji, nie zezwala zatem na stosowanie przepisów dotyczących innych postępowań wprost, a zatem zarzut sformułowany

przez pełnomocnika skarżącego należało uznać za wadliwy, nie mogący stanowić uzasadnionej podstawy skargi kasacyjnej.

W odniesieniu do zarzutów naruszenia art. 138 § 2 k.p.c., a także art. 149 § 2 k.p.c. oraz art. 133 § 3 k.p.c., należało wskazać, że zarzuty ten mogłyby zostać uznane za słuszne, bowiem Sąd Okręgowy błędnie uznał, że zawiadomienie o terminie rozprawy zostało skutecznie doręczone pełnomocnikowi strony. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w aktach sprawy znajduje się adres siedziby kancelarii pełnomocnika, został on skutecznie ustanowiony, a zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c., w przypadku ustanowienia pełnomocnika procesowego, pisma procesowe należy doręczać właśnie tej osobie. Jednak zarzuty sformułowane w niniejszej sprawie ponownie nie mogą uzasadniać uwzględnienia skargi kasacyjnej, bowiem słusznie Sąd Okręgowy, rozpoznając skargę o wznowienie postępowania, stwierdził, że uchybienie to nie pozbawiło stronę możliwości działania w niniejszej sprawie. Pamiętać należy, że, na podstawie art. 401 pkt 2 k.p.c. wznowienia postępowania można żądać, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli skutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania. Oznacza to, że do uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania należy wykazać, że naruszenie przepisów prawa pozbawiło stronę możliwości działania. W niniejszej sprawie strona skarżąca tego nie wykazała. Warto zauważyć, że w toku całego postępowania Sądy (błędnie) doręczały pisma procesowe, adresowane do pełnomocnika strony powodowej, na adres samej strony, mimo tego działania takie nigdy nie spotkały się z protestem czy zarzutem strony i nigdy wcześniej nie powodowały pozbawienia strony możliwości działania, a przynajmniej strona tego nie podnosiła, co oznacza, że swoim zachowaniem strona niejako akceptowała działania sądu, nigdy nie podnosiła również zarzutu nierównego traktowania stron niniejszego procesu. Dodać również należy, że po pierwsze, omawiany przepis stanowi o pozbawieniu strony możliwości działania, nie zaś jej pełnomocnika, nie ulega zatem wątpliwości, że ponieważ strona otrzymała informację dotyczącą terminu rozprawy, to mogła ona o nim powiadomić swojego pełnomocnika (lub jego substytutę), a po drugie, przepis ten stanowi o całkowitym pozbawieniu strony możliwości działania, nie zaś o utrudnieniu czy ograniczeniu możliwości działania, zatem naruszenie prawa przez

sąd, które nie pozbawia, a jedynie ogranicza stronie możliwość działania nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania.

W przedmiocie zarzutu naruszenia art. 372 k.p.c. oraz art. 132 § 1 k.p.c. ponownie należy zauważyć, że zarzut ten został błędnie skonstruowany, dotyczy on bowiem przepisu mającego zastosowanie do postępowania w przedmiocie rozpoznania apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji, niniejsze postępowanie dotyczyło natomiast rozpoznania skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, do którego zastosowanie mają odrębne przepisy. Dopiero w sytuacji, gdy sąd rozpoznający skargę o wznowienie postępowania uzna, że jest ona uzasadniona, wyda on nowe orzeczenie zmieniające lub uchylające zaskarżone, działając wówczas na podstawie przepisów regulujących postępowanie przed sądem tej instancji, który wydał zaskarżony wyrok. Ponadto, ponownie, skarżący nie wykazał, aby uchybienie ze strony Sądu rozpoznającego skargę pozbawiło go całkowicie możliwości działania. Podobne argumenty uzasadniają nieuwzględnienie zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c.

Przechodząc do zarzutów naruszenia prawa materialnego, w ocenie Sądu Najwyższego, nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 98 i 99 k.c. w związku z art. 91 k.p.c., bowiem Sąd Okręgowy nigdzie nie wskazał, jakoby, jego zdaniem, wskazanie w pełnomocnictwie adresu pełnomocnika było istotnym elementem pełnomocnictwa, wpływającym na jego ważność. Sąd ten jedynie zauważyć (zgodnie z prawdą), że w pełnomocnictwie wystawionym przez stronę powodową brak było wskazania adresu pełnomocnika, co w ocenie Sądu, uzasadniało doręczanie pism procesowych na adres strony bezpośrednio. Sąd jednakże nie wypowiadał się co do wymagań treściowych pełnomocnictwa.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swego wyroku.